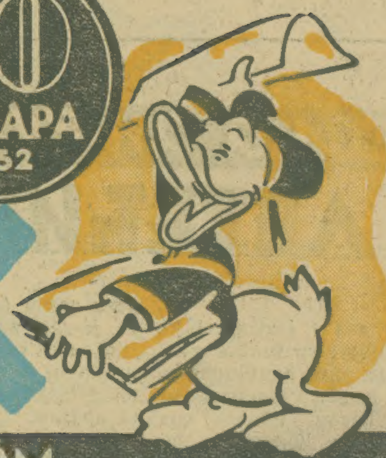
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

10 ДИНАРА 1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

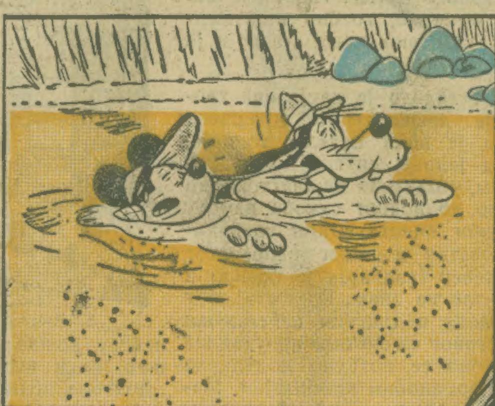
Година XVI — Број 151 — Субота, 20 новембар 1954

Мики и Шиља као истраживачи

6

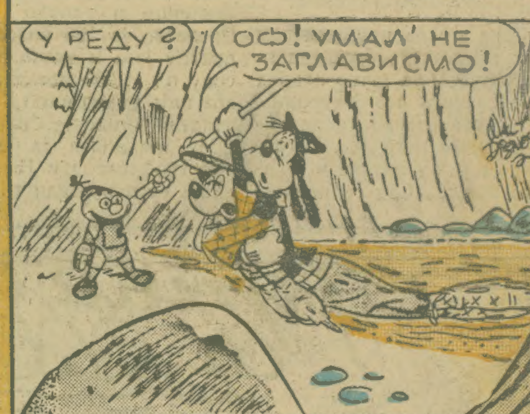

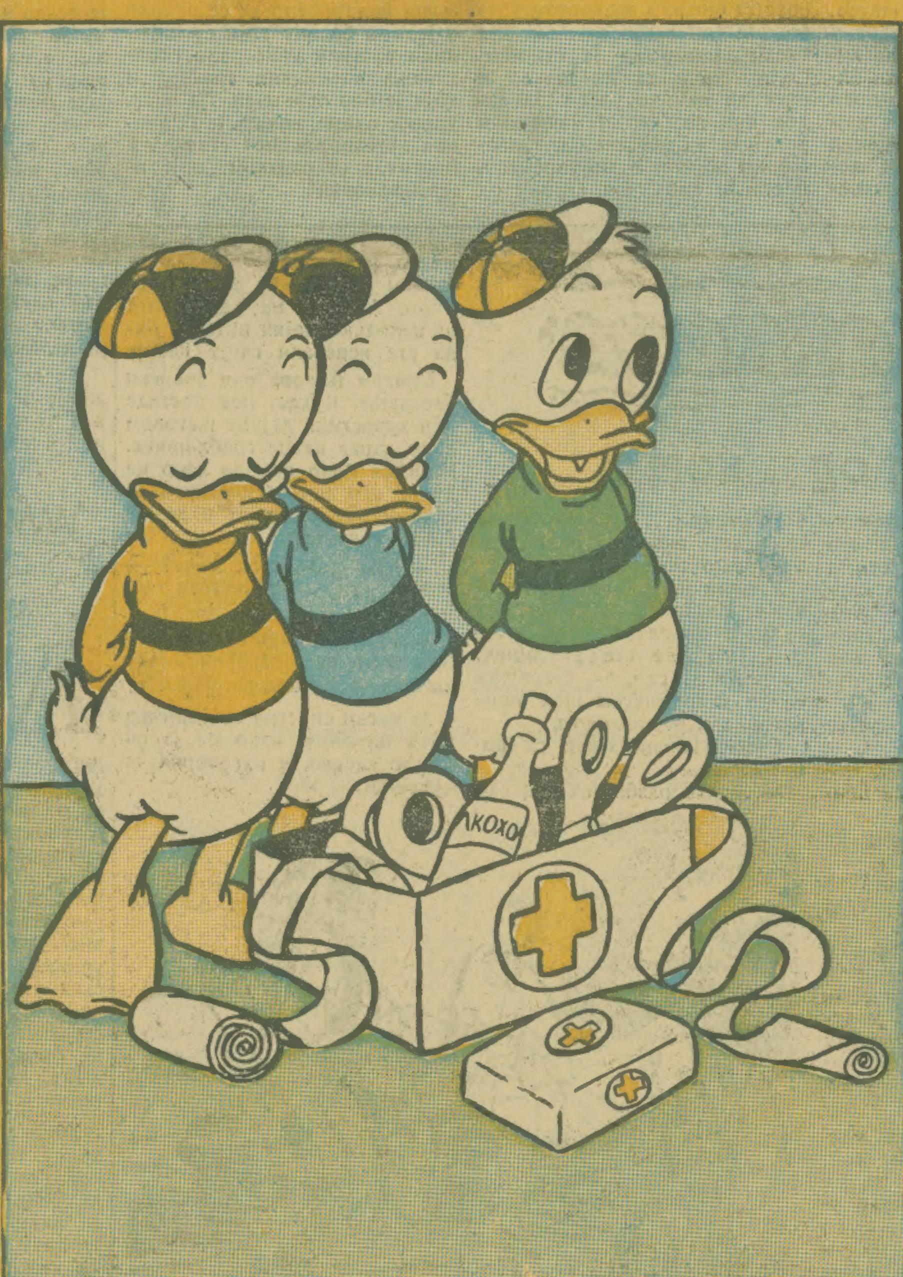

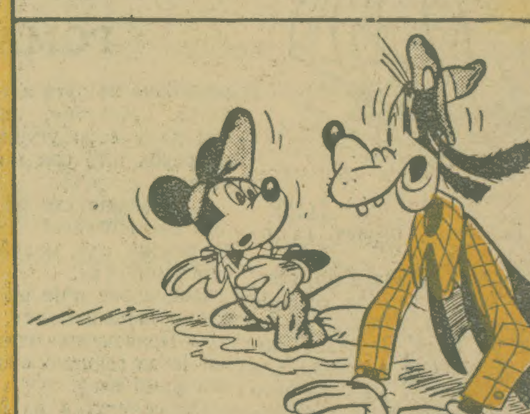

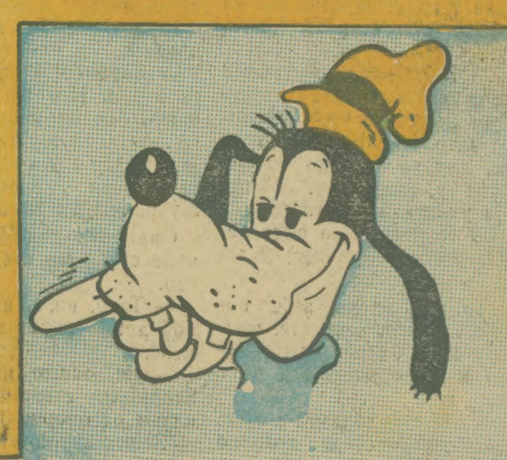

Једна анкета о летећим тањирима

III

На дан 7 јануара 1948, многа грађанска и војна лица приметила су над ваздухопловном базом Гомен код Форт Нокса, у Кентакију, некакав необичан предмет који је личио, како је речено у једном извештају, на „корнет за сладолед са црвеном главом“. Команда ваздухопловне базе наредила је да четири апарата Ф-51, који су се случајно налазили у ваздуху, испитају изблиза тај чудни летећи предмет. Вођа ове групе капетан Томас Мантел, стари пилот с великим ратним искуством убрзо је јавио да је угледао наговештени објект и да овај лети брзином која је упола мања од његове. У три часа и петнаест минута он се одвојио од своје групе да би предузео гоњење летећег предмета, јављајући се команди базе у размацима од једног минута.

— Сада му се приближавам да бих могао што боље да га посматрам. Он је тачно испред мене, на нешто већој висини... лети и даље готово упола мањом брзином него ја... Изгледа као да је од метала и страховито велик... Сад се пење и лети истом брзином као ја — то је 580 километара на час. Дижем се сада на 7.000 метара и ако не успем да му се још више приближим престаћу да га пратим.

То су му биле последње речи. Нешто доцније његов леш извучен је из рушевина његовог авиона. У извештају анкетне комисије, команда ваздухопловства званично је заузела гледиште да је Мантел услед недостатка кисеоника изгубио свест и угушио се пре но што је његов авион тресну о земљу.

Три остала авиона спустила су се на аеродром пет минута пошто се Мантел одвојио од њих. Један је брзо напуњен бензином и поново узлетео. Прелетео је 160 километара у правцу југа и дизао се на висину од 11.500 метара, али пилот није видео ништа. Чланови анкетне комисије били су најпре мишљења да је Мантел „пратио“ планету Венеру, доцније су напустили то мишљење, да га под утицајем др Хајнека опет прихвате.

Увече 1 октобра 1948 дошло је до сусрета између једног другог, исто тако искусног, пилота и тајанственог летећег предмета. Борба је трајала читаво пола часа. Тај пилот био је поручник Џорџ Горман. Он је за време рата обучавао у летењу француске пилоте, а после рата заузимао је положај директора једног грађевинског предузећа у Фаргоу (Северна Дакота). Као резервни пилот Националне гарде Горман се налазио на једном ноћном извиђачком лету са својим авионом Ф—51 и баш се спремао да се спусти на аеродром кад је на даљини од око хиљаду метара угледао неки светлећи предмет. Одмах је упитао управу аеродрома какав је то авион и добио одговор да се у ваздуху, поред његовог, налази још само један авион, који баш слеће на аеродром. Горман га је могао јасно видети испод себе. Обузет радозналошћу, он управи своју машину према чудној светлости.

— Светиљка је имала 15 до 20 сантиметара у пречнику, била је потпуно округла и давала сасвим белу светлост, — објашњавао је Горман члановима анкетне комисије. — Истина, у тами нисам могао да сагледам облик предмета који је ту светлост носио. Светлост се гасила и палила. Кад сам јој пришао ближе, она се више није гасила и почела је нагло да се спушта оштрим заокретом улево... Ја сам летео за њом, али нисам могао да је стигнем. Онда поче да се пење и опет да измиче улево. Ја дадох пун гас својој машини и покушах да пресечем пут необичној појави. У међувремену, достигли смо били висину од неких 2.000 метара. Наједном, светлост нагло скрену надесно и сад смо летели једно другоме усусрет. Сваког тренутка требало је да дође до судара и мене обузе страх. Светлост прошиша неких 150 метара изнад мене, направи круг и опет настави да се диже. Ја поново полетех за њом.

Горман је летео за светлошћу до висине од 4.300 метара, још једном с муком избегао судар с тајанственом појавом и онда је морао да напусти гоњење, јер његова машина није могла више да издржи. Он није чуо звук мотора, нити је осетио мирис гаса. Није могао да достигне светлост чак ни кад је његов авион развио брзину од 640 километара на час. Загонетни предмет пео се под углом који је био много оштрији од угла под којим су ловачки авиони у стању да се пењу.

Чланови анкетне комисије изразили су претпоставку да је Горман водио борбу с неким ваздушним балоном. Утврдило се, наиме, да је метеоролошка станица у Фаргоу пустила у ваздух један осветљени балон десет минута пре но што је Горман почео да се спушта. Да се радило о балону говори и оно равномерно, готово вертикално, уздизање предмета који је Горман гонио.

Изгледало је да је ова теорија дефинитивно потврђена кад је шест недеља доцније, над једним другим аеродромом, у близини Вашингтона, дошло до ноћног сукоба између једног пилота војног ваздухопловства и неког непознатог летећег тела које је носило и светлосне знаке. Извештај овог пилота о тактици избегавања његовог загонетног противника готово се потпуно подударао с Гормановим извештајем. Међутим, у овом случају несумњиво је утврђено да се радило о једном балону који су научници пустили увис ради испитивања космичких зракова и који је био осветљен. Па ипак, упркос овоме, анкета је Горманов летећи предмет ставила у протокол са ознаком „није идентификован“.

Одмарање по систему јогија

Да би се човек успешно борио против умора, потребно је да с времена на време, за неколико минута, прекине свој рад. Харви Деј, у својој књизи о јогима, прича како се један амерички генерал, за време напредовања савезничких трупа у Италији 1944, зачудио посматрајући Енглезе: „Ви сте, Енглези, чудни људи, — рекао је он. — Ваши војници сваки час застају да пију чај, а опет налазе времена не само да не заостану иза нас, већ и да нас често претекну!“ Сви ми треба да „пијемо чај“ на свој начин, тј. да унесемо мали прекид у ритам свакидашњег рада и брига. Јер, на крају крајева, то није изгубљено, већ веома корисно употребљено време.

Али, потребно је и знати одмарати се. Једном познатом

лекару дошао је, видно уплашен, неки педесетогодишњак: „Докторе, мени је болесно срце“, — пожалио му се. Кад га је лекар прегледао, видео је да му је срце у одличном стању, али је из разговора с њим закључио да он има нарочито јаке болове чим би легао. Тај човек имао је огроман грудни кош. Он је увек лежао на леђима, па су му се плећке толико спуштале да су га болели мишићи целом дужином тела. Лекар му је тада препоручио, као и свим људима његове грађе, да увек стави јастук испод плећа. Захваљујући томе, његова „срчана болест“ одмах је нестала.

Да се човек одмори, најважније је заузети добар положај тела. Лезите са испруженим и нешто савијеним рукама, с длановима надоле, тако да вам прсти буду у висини бутина, и то увек с нешто раширеним ногама. Нарочито немојте да прекрстите ноге. Потпуно се опустите и затворите очи, да бисте имали што мање додира са спољним светом.

Научите такође и да дишете. Обичан ритам нашег дисања није довољан да нам потпуно очисти плућа. Пошто сте лагано и дубоко удахнули ваздух, да би продро у све делове плућа, задржите га једну секунду. Неколико минута оваквог дисања, у трк раздела, биће довољно да стишате ваше нерве.

У комаду француског писца Андреа Русена „Бобос“, одмах после дизања завесе, главни јунак стоји неколико секунди непомично на рукама, с главом надоле и с ногама увис. Кад је један пријатељ упитао Франсоа Перијера, глумца који је ту улогу играо, како се осећа после тога, он је одговорио: „Волео бих да имам овакву улогу у свим комадима. Никад нисам напустио бину свежији и расположенији него после ове сцене“.

За људе који много седе, стајање на рукама је „средство број 1“ за одмарање. Кад директор усред диктирања своје поште устане и почне одједном да шета по канцеларији, то он не чини из нервозе. Он је дуго седео, циркулација крви се стишала и његов мозак сада захтева јачи прилив крви и кисеоника да би добио нове идеје. Кад би могао минут-два да стоји на рукама, он би зачас повратио свежину духа. Пробајте то и ви. У прво време препоручујемо вам да из „опасне зоне“ уклоните сав намештај и да вам неко држи ноге, а после ћете то моћи да радите и сами и бићете необично задовољни.

ТАРАНТЕЛА

Тарантела је врста отровног паука који живи у Италији, а нарочито га има код града Тарента, и у тропској Азији и Америци. Затим реч тарантела значи живахну народну игру у шест осмина такта и уз музичку пратњу, нарочито на Сицилији и у Калабрији. Ова игра названа је по граду Таренту.

Јунаци са „Албатроса“

РОМАН ОД Е. КОРМА

(15)

— Бене! — позвах га очајно.

Провалија ми врати мој глас. Учини ми се као да се чује стењање оздо и срце ми се стеже од бола. Загледао сам свако испупчење на стени, али нисам приметио ма шта што би ми показало траг којим је мој друг ишчезао.

Од насеобине се поново зачу пуцањ. Ја нисам могао дати гласа од себе, па сам продужио да гледам беспомоћно у дубину, као да је Беново тело игла која се могла сакрити између црвених цветова бршљана и мака који су доле расли.

Одједном ме нечије снажне руке дохватише и подигоше са стене на којој сам лежао.

— Бене, то си ти! — повиках одушевљено, извијајући се да бих га видео. Али, тек што угледах огромни шешир, који нарасте испред мога лица, осетих да малаксавам и реч ми застаде у грлу: налазио сам се у рукама дон-Мигуела Ечегераја...

— Ја сам, млади кабалеро! — рече он смешећи се и спусти ме на стазицу. — Опростите што сам вас дигао са стене, али то је врло опасно гледати у провалију. Могла вас је ухватити вртоглавица.

И он се насмеја, а онда лаким покретом руке извуче ми пиштољ иза појаса.

— То вам иначе није потребно... Него, како сте, пријатељу мој? Јутрос сам отпутовао и не опростивши се с вама.

С муком сам долазио к себи. Појава дон-Мигуела потпуно ме је збунила. Сетио сам се речи старог Џима и осетих да разбојник не лута планином узалуд. Међутим, покушавао сам да у себи угушим страх, па рекох што сам могао мирније:

— Страшно сте ме уплашили, дон-Мигуеле! Хвала вам на пажњи, али, молим вас, пустите ми руку.

Шпањолац није ни покушао да ми испуни молбу.

— Причекајте, младићу. Боље је да седнемо овде и проговоримо неку.

Он се спусти на камен, па привуче и мене.

— Ево удобног седишта за вас, млади кабалеро! Карамба! Како сам данас срећан!

Вечерње сенке навлачиле су се на планину. Провалије и кланци постали су љубичасти, а нашу зараван обавио је сумрак. Морао сам се потчинити насиљу. Шпањолац ми је могао сломити руку при најмањем мом противљењу.

— Ја сам вам пријатељ, младићу, — смешећи се поче дон-Мигуел, — и надам се да ми нећете одрећи једну малу услугу...

— Пре свега, реците ми, — прекинух га ја, — да нисте негде видели матроза Бена?

Шпањолац се добродушно насмеја.

— Карамба! Сигурно да сам га видео. Немојте се узнемиравати, вашем пријатељу неће се догодити ништа рђаво. Он је код мене у гостима и сада се налази у друштву мојих људи, дивних момака.

Ове речи дон-Мигуела учиниле су да ми све постане јасно.

— Тако, ви... ви сте га заробили! — изустих ја, — па и мене...

— Но, зашто причати тако непријатне ствари! — огрћући плашт одговорио је разбојник. — Зашто заробио? Ја сам просто одвео у госте свог сјајног друга. Истина, морао сам прибећи насиљу... Зато ви, надам се, нећете оклевати да ме добровољно посетите...

У мени је ускипело негодовање. На то ме је гонио љубазан Шпањолчев говор.

— Тако, ви сте разбојник! — повикао сам, — старајући се да у то унесем што више презира и одвратности.

Обрве Шпањолчеве се покретоше.

— Зашто разбојник? Ја сам

частан есперадо, витез успеха. Дон-Мигуела Ечегераја нико не може оптужити ма и за један непоштен поступак... Али, доста о томе! Надам се да ви не мислите да сам вас само задовољства ради подигао са стене?

Разуме се да сам био далеко од сличне помисли и одговорио сам на ово погледом пуним негодовања. Разбојник се осмехну.

— Охо! Видим да ви нисте много увиђавни, па вас опомињем да се не шалите са мном. Ако ми не одговорите на неколико мојих питања, онда сте испевали своју песму.

Притом његове очи зверски блеснуше. Кукаст нос постаде још кукастији, дајући његовом лицу израз птице грабљивице. Није ми било нимало лако на души, али сам се постарао да скупим сву храброст и да му смело погледам у очи.

— Шта хоћете од мене? — упитах га. — Пустите ми руку!

— Руку не пуштам. А то што хоћу, разговараћемо. Јесу ли нашли Енглезово благо?

Ја нисам спустио свој поглед пред његовим, иако ме је он оштро гледао, и одговорих са чуђењем:

— О каквом благу ви то говорите?

То је разбеснело дон-Мигуела.

— Немојте мислити да ме можете преварити! — викао је он. — Какво благо? Па оно ради кога сте и допутовали из ваше медвеђе земље, ђаво нека је носи! Или ви, можда, мислите да ја из неког задовољства три године дежурам по овом камену и слушам сваки корак становника насеобине Дел Венадо? Понављам ти, деране, не шали се са мном! Ја сам и већу штенад давио својим рукама.

(Наставиће се)

Шта су аутографи

Аутограф је грчка реч и означава спис који је извесно лице својеручно написало или својеручан и оригиналан потпис. Аутографи истакнутих личности чувани су од давнина као ретке драгоцености у библиотекама и архивама. Они су за филологе и дипломате имали доказну снагу. Од средине 18 века реч аутограф означава рукописе историских личности, научника, књижевника, филмских уметника, спортских рекордера итд. Од тог времена страсни скупљачи аутографа не брину се толико за садржину, колико за исправност потписа.

Збирке аутографа постојале су и у Старом веку. Њихово скупљање појавило се као пасија крајем 16 века, и то најпре у Француској, где је прву већу збирку аутографа имао Ломени д'Бријен, секретар краља Анрија IV. Француски скупљачи аутографа сабирали су углавном историске документе, мемоаре, извештаје посланика, као и писма знаменитих људи, нарочито научника. Народна библиотека у Паризу набављала је све занимљивије збирке аутографа, због богатства историског материјала који су они садржавали. Пасија за скупљањем аутографа прешла је из Француске у Енглеску, у другој половини 18 века у Немачку, а после и у друге земље.

Кад се повећао број скупљача аутографа, онда су неки од њих дошли на идеју да њима тргују. Прва јавна продаја аутографа била је 1801 године, на којој је продавана збирка која је припадала Ришељеу. Од 1820 године овакве продаје су све чешће. Године 1822 у Паризу се појавио и каталог аутографа. Цена рукописа била је јако променљива. Она је зависила од њихове реткости, садржаја и величине, затим да ли је рукопис објављиван, итд. Придавана је велика важност и томе да ли је аутор написао сав рукопис, или га је само потписао, да ли на рукопису има место, датум и печат, да ли је добро очуван итд. Ако су били у питању аутори који су писали разним језицима, онда је било од велике важности за цену рукописа и то којим је језиком написан тај рукопис. Разуме се да је с повећањем интересовања за аутографе и порастом њихове цене дошло до појаве фалсификата, јер су многи тежили да на лак начин дођу до новца. Због тога су стручњаци увек пажљиво испитивали факсимиле, било да су на биографским делима, или су издати у посебним збиркама. Од 16 до 18 века аутографима се називају и књиге сложене и штампане под надзором самог аутора.

Једна стара битка

У нашој прошлости мир је увек био релативно кратког века. Ратовало се доста и због спољних непријатеља, и због унутрашњих сукоба између феудалаца. Али, из тих давно прохујалих времена забележене су само четири велике битке. Прва се одиграла код Бара 1042 године, друга код Велбужда 1330, трећа на Марици 1371 и четврта на Косову 1389 године. Од те четири битке прва је најмање, а последња највише позната.

Почетком 11 века, Византија је за време владе цара Василија II успела да покори све балканске земље. Али, после његове смрти, 1025 године, моћ Византије почиње да опада, а у исто време почињу да се дижу буне у покореним земљама. Прву је дигао зетски кнез Војислав, 1035 године. Његов устанак није успео и он је одведен као талац у Цариград, одакле је побегао, 1036 године, и успео да завлада Дукљом, Травунијом и Захумљем. О тим и доцнијим догађајима написана је једна хроника, у којој поред прича има и историске истине.

Изгледа да је непосредан повод борбама био бродолом једне византиске лађе, која је 1040 године настрадала на Дукљанском Приморју. Војислав је покупио сав новац и све

друго што је на лађи било. Кад су Византинци затражили да им врати новац, Војислав није хтео ни да одговори, па је због тога дошло и до рата.

Византиска војска састојала се од коњаника и пешака. У свом походу она је продрла све до зетске равнице. Становништво у долинама војска је пљачкала и убијала, али у планинама то није могла. Ту их је дочекивао Војислав са својом војском и задавао им ударац за ударцем,

Чим је Војислав сазнао за овај поход Византинаца, команду над једним делом војске поверио је четворици својих синова, а над другим је узео он са петим сином, Радославом. Радослав је, према хроници, био веома храбар и у једном јуришу продро је у сам византиски логор, где је убио њиховог вођу. Византиска војска нагла је у бекство, али су је успут нападали Војислављеви синови и десетковали је. Међутим, Византинци нису клонули, већ су се прибрали и поново навалили на Војислава. До одлучујућег сукоба дошло је код Бара, 1042 године.

Пре саме борбе Војислав је узео двојицу синова са собом, а тројици је наредио да с мањим одредима, који су поред оружја имали трубе и добоше, оду у планине и зађу Византинцима с леђа.

— Ја ћу навалити на непријатеља у пола ноћи, — рекао им је он. — Чим чујете наше трубе и добоше, почните и ви да трубите и да ударате у добоше. Дижите што већу ларму и постепено силазите с планина према византиском логору, да они помисле да нас има више.

У тренутку кад је напад почео, у византиском логору појавио се један Војислављев пријатељ и стао да шири гласове да су Византинци опкољени са свих страна и да им спаса нема. Али, они се на то нису обазирали. Војислав је у првом налету побио све непријатељске претстраже, а затим још силније ударио на саму главнину. Међу Византинцима настала је забуна. Трубе и добоши његових синова одјекивали су са свих страна. Византинци су сада помислили да су заиста опкољени, па их је ухватио силан страх. Ту забуну повећала је још и ноћ, која је била веома тамна. Пред саму зору нападу су се још више појачали, те су Византинци почели да беже. Ову њихову забуну Војислав је искористио и послао своје одреде да их успут нападају.

Ето, тако се завршила битка код Бара, после које византиска војска више није узнемиравала Дукљу.

НАРОДНЕ УМОТВОРИНЕ

Другарство и пријатељство, слога и неслога

Боље без новаца него без пријатеља.

Боље и кисео пријатељ него сладак непријатељ.

Бољи је договор него поговор.

Боље је у суседству непријатељ него у туђини брат.

Више ваља добар друг него волова цели плуг.

Гради кућу у сваком месту. (Значи: постарај се да у сваком месту стечеш пријатеља).

Дрво се на дрво наслања, а човек на човека.

Здружене пчеле мед носе.

И мрав дружбу хоће.

Једна рука мртвој друга.

Ко се с мудрим дружи, тај се не потужи. (Значи: ко се с умним састаје и сам уман постаје).

Несложна браћа, пропала кућа.

Поштен друг, најбољи пријатељ.

Пријатељ се у невољи познаје као злато у ватри.

Рачваст колац у земљу не иде.

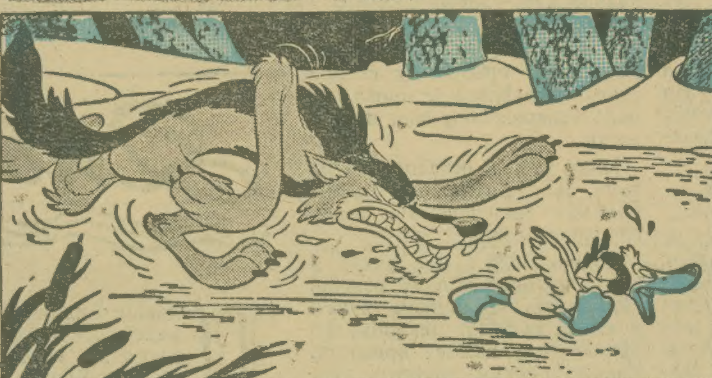

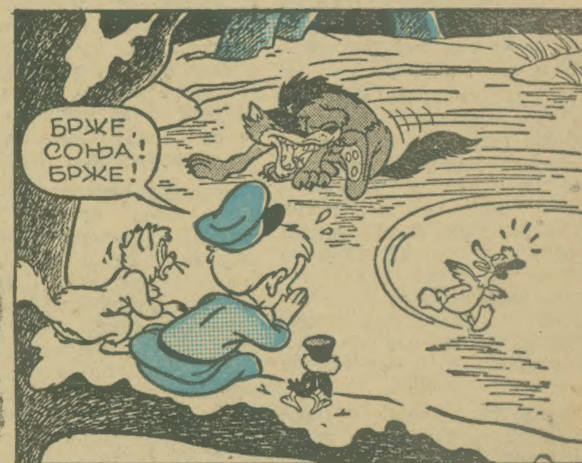

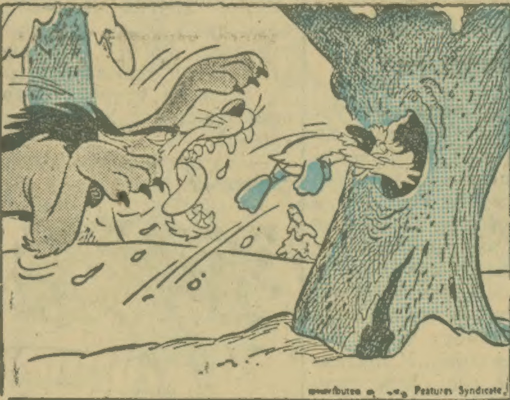

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Колико биљке „попију" воде и како се боре против суше?

Биљкама је потребно много воде да би се одржале. То знају и они који држе цвеће у саксијама или вазама. По мишљењу стручњака, једна стабљика сунцокрета или кукуруза „попије" од 200 до 300 литара воде. У току лета сваки хектар засејан пшеницом испари толико воде да би се то земљиште могло прекрити воденим слојем дебелим 30 до 40 сантиметара.

Биљка не може опстати ни без ваздуха и сунца. У густој сенци она се протеже увис и вене, а у потпуној тами сасвим угине. Зато и држимо цвеће у прозорима, јер би оно у дубини собе угинуло услед недостатка светлости. Светлост је потребна биљкама због процеса исхране. Најважнија храна је гас угљендиоксид, који се налази у малим количинама у ваздуху. Зелено лишће, у коме се налазе зрнца са зеленом материјом, хлорофилом, „гута" угљендиоксид. Уствари, хлорофил упија светлост и искоришћава је за прерађивање угљендиоксида и хранљивих сокова из земље у шећер, скроб и маст. Само свеж и сочан лист може стварати потребну храну. Код лишћа које је почело да се суши или је потпуно увело, тај рад престаје.

Пред биљком стоји веома тежак задатак. Она мора да изложи своје лишће топлим сун-

чевим зрацима, али и да се бори да се лишће не прегреје и не осуши. У овоме јој знатно помаже корен, који непрекидно црпе воду из земље и даје је лишћу. Ова вода замењује ону која се испарила и тако се лист одржава увек у влажном стању. Кад корен не би стално додавао воду лишћу, оно би се брзо осушило, као рубље на сувом, сунчаном дану. Познато је како се брзо осуши покошена трава, јер је пресецањем стабљике изгубила везу са земљом.

Али, биљке немају увек довољно воде, па ћемо овде навести примере како се оне боре против свог великог непријатеља — суше.

Људи су одавно запазили да је, например, просо веома отпорно према суши и да добро успева чак и за време веома сушних година. Ево како се оно брани. Кад се земљиште под њим сасуши, просо се, слично другим биљкама, приклони земљи и увије своје лишће у облик трубе. Тада даје утисак да вене. Али, то привремено венење прође без приметне штете. Довољно је да падне и најмања киша па да се оно опорави и обнови растење, као да суше није било. Друкчије је са пшеницом, која после суше дуго болује, а не може лако да се опорави ни после добрих киша, те је њен принос знатно смањен. Бели лук је још отпорнији према суши него просо.

Осим тога, просо и бели лук троше веома економично влагу из земље. Да би сакупила један килограм суве биљне масе, пшеница мора да утроши 400 до 500 литара воде. У сувом поднебљу или за време суше ова потрошња је много већа, а мања је кад су кишовита лета или ако расте у влажном поднебљу. Међутим, просо и бели лук за један килограм суве биљне масе утроше свега 250 до 350 литара воде. Због тога је гајење ових биљака у сушним областима веома корисно.

ШТА ЈЕ СУКАРИЛ И ЗА ШТО СЕ ОН УПОТРЕБЉАВА?

Сукарил је синтетички сулфамид, који је тридесет пута слађи од шећера, не оставља горак укус као сахарин и нема никаквих рђавих последица. Он је погодан за гојазне људе, пошто даје мали број калорија. Употребљава се при изради воћних сокова, ушећереног воћа, џемова и многих других слаткиша.

ФАБУЛА

Фабула означава басне, приче у којима се приказују догађаји чији су јунаци животиње које мисле, раде, говоре и понашају се као људи, обично са циљем да поуче или исмеју мане и слабости људи. Као писци оваквих прича чувени су: Езоп, Лафонтен, Лесинг, Крилов, Доситеј Обрадовић и други. Затим реч фабула значи измишљотину, бајку, лаж, итд. Поред тога, њоме се означава предмет, садржина: драме, епа, приче итд.

Прича о једном проналаску

Вековима је човек искоришћавао воду као извор енергије. И у најдавније доба постојали су воденични точкови. У свима земљама света од памтивека раде воденице, мељући пшеницу и кукуруз.

Има разних врста воденичних точкова, али је од свих најбољи Пелтонов, на коме се заснива савремена водена турбина. По ивици тога точка налази се читав ред двоструких удубљења. Вода излази из једне цеви и, ударајући снажно у средину удубљења, окреће точак великом брзином. Овај тип воденичног точка има велика преимућства над ранијима, јер искоришћава 87 отсто водене снаге.

Пелтонови точкови употребљавају се за покретање динамомашина. Точак који има само један метар у пречнику и на који вода пада с висине од 168 метара може да замени парну машину од 200 коњских снага. То је огромна енергија, нарочито кад се узме у обзир да је таквом точку довољно свега 27 литара воде у минуту. Ни на који други начин не може се са оволико воде произвести оваква снага.

Историја проналаска Пелтоновог точка права је прича. За овај проналазак може да се захвали — једној крави. Једног топлог летњег дана 1860 године, неки копач злата у Невади испирао је песак, да би из њега извадио драгоцени метал. Био је наместио дугачку цев, као што су ватрогасне, да би добио притисак воде потребан за испирање златоносног шљунка. Како се вода налазила на приличној висини, млаз је из славине избијао великом снагом.

Док је рудар био запослен око испирања злата, пришла је његова крава, коју је држао ради млека, да се напије воде. Рудар се поплашио да ће му крава преврнути корита у којима је испирао злато и окренуо је цев према животињи, да би је отерао. Пуким случајем, водени млаз погодио је краву у ноздрве и окренуо јој главу унатраг. Рудар је одмах запазио колико је снага воденог млаза и кроз главу му је синула дивна мисао. Решио се да направи воденични точак са судовима у облику крављих ноздрва, уверен да ће он радити много боље од свих дотадашњих точкова.

Рудар није губио време. Одмах је точак од кола наместио на једну осовину, тако да се могао слободно окретати, а по ивици точка привезао неколико празних кутија од конзерви. Кад је све то било готово, пустио је на кутије млаз воде из своје цеви. Точак се окретао великом брзином докле год је водени млаз ударао у кутије.

На тај начин рудар се уверио да је његова идеја добра. Иако није престао да испира злато, посвећивао је много времена усавршавању свог проналаска.

Ипак, све је остало само на томе, јер се неколико година није нико заинтересовао за његов проналазак.

Године 1885, оде рудар у Сан Франциско и ту изложи свој точак. С тешком муком успео је да убеди неколико фабриканата у његову вредност. Калифорниским златним рудницима била је потребна јевтина покретна снага, која се врло лако могла остварити овим точком. Једва су прихватили његов предлог. У присуству великог броја рудара, пуштен је точак у рад. Сви су сумњали у њега, па их је успех утолико више изненадио.

Већ тим првим приказивањем проналазак је пробио лед. Прозван је по имену проналазача — Пелтонов точак, јер се рудар звао Лестер Пелтон. Наједном, са свих страна почеле су да стижу поруџбине.

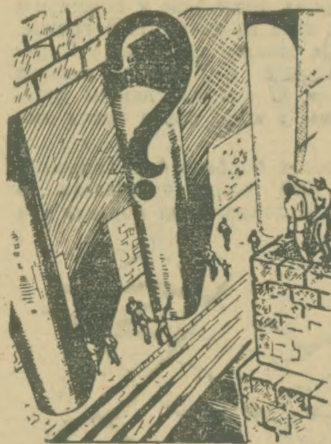
На модерном Пелтоновом точку унутрашња површина удубљења је углачана, да би се избегло трење, а лопатице имају облик крављих ноздрва. Кад млаз удари у оштру ивицу која дели удубљења, искоришћује се 98 отсто водене енергије. Вода која излази из цеви није више млаз, него прави чврсти водени стуб. Млаз који има у пречнику 7,5 сантиметара, а тече под притиском од 36 килограма на квадратни сантиметар, не може се пресећи ни устрану померити чак ни највећом полугом.

Пелтонови точкови израђују се у разним величинама. Направљени су од најбољег челика, да би могли да издрже велике брзине и велик притисак воде. Код неких употребљава се водени млаз који има притисак од 60 килограма на квадратни сантиметар.

Проналазак Пелтоновог точка био је од огромног значаја за модерну технику и индустрију.

После неколико векова...

Седам метара високи гвоздени стубови претстављају не само знаменитост индиског града Делхија, већ и тајну коју су многи научници узалудно покушавали да реше. Иако подигнути још у петом веку, ти стубови и данас изгледају као нови. Време их нимало није оштетило и на њима се не може наћи ни најмањи траг рђе. Стручњаци за гвоздену индустрију долазили су из свих крајева света, али нису могли да објасне ову чудну отпорност према оксидацији. Зато су приче о вештини старих индиских ливаца постајале све фантастичније.

Пре неколико година дошао је у Делхи један енглески инжењер, коме је Истраживачки институт за гвожђе и челик ставио у задатак да, без обзира на време и трошкове, испита постојаност делхиских стубова. Јер, решење те тајне значило би потпун преображај у индустрији гвожђа и челика. Као и сви његови претходници и Енглез је прво покушао да хемиским анализама утврди састав гвожђа од кога су стубови начињени. Истовремено, он је предузео још један опит, од кога није много очекивао. Наиме, поставио је у близини стубова велике шипке од гвожђа, челика, цинка и разних других метала. И решење се указало само од себе. Иако су пролазили месеци, а затим и године, ни на једној од њих није се појавило ни најмање рђе. Значи, не вештина старих ливаца, већ климатски услови узрок су овој необичној имуности према рђи.

Дивљи пријатељи

Почивши Вилијам Хорнедеј, истраживач и директор зоолошког врта „Бронкс" у Њујорк Ситију, рекао је једном: „Никад нисам наишао ни на једну животињу која није била вољна и спремна да се спријатељи с човеком". Његово мишљење потврђују приче и доживљаји многих других истраживача, који су у срцу Африке, у џунглама Јужне Америке, у сушним пределима Аустралије, склапали искрена и трајна пријатељства с дивљим животињама.

— За време мог осамнаестогодишњег боравка у Белгиском Конгу, — прича истраживач Робинсон, — склопио сам многобројна пријатељства с неким од најопаснијих афричких животиња. Један од тих мојих пријатеља био је и велики, црни афрички буфало, иначе веома подмукла и осветољубива животиња.

Једног јутра, излазећи из густе џунгле, чуо сам неко тужно, потмуло мукање. Моја три пратиоца-домороца загребали су одмах уз најближе дрво као три уплашена мајмуна. Нисам био вешт као они, а тада нисам ни знао какве све опасности може да крије џунгла, те сам остао на месту на коме сам се затекао. Но, овога пута опрезност мојих пратилаца била је излишна. Из густог шипражја изишао је један млад буфало, по својој прилици тек дошао на свет, и упутио се право к мени. Нисам се осећао нимало пријатно, очекујући да ће за њим наићи и његова мајка. Али, буфалчић је био сам. Умиљато, као какво штене, стао је да се чеше о моје ноге и да њушка око мене. Кад смо пошли натраг у логор, он је каскао за мном све док су га његове нејаке ноге могле носити. Најзад, посустао је и легао на земљу, тужно мучући. Тада смо га ја и моји пратиоци понели. Одгајили смо га помоћу млека у праху. Његова приврженост људима остала је иста као што је била првог дана

Још чудније пријатељство склопили смо моја жена и ја с „Пегавком". Једном су домороци јавили да се око њиховог насеља стално врзма велики леопард, који коље њихове овце и козе, молећи ме да их ослободим беде. Већ после неколико дана успело ми је да убијем леопарда. Тек кад је животиња била мртва, видео сам да је то женка која је недавно добила младе. Знао сам да и они морају бити негде у близини, па сам пустио да прође један дан да би, натерани глађу, сами одали своје скровиште. Кад сам се сутрадан вратио на то место, из једне јазбине у стени чуло се тужно завијање.

Од два млада леопарда које сам нашао у јазбини један је угинуо после десет дана. Други, кога смо назвали „Пегавко", остао је уз нас све док није толико одрастао да више нисмо могли, и поред најбоље воље, да задовољимо његов све већи апетит. Никад нисам познавао привржениjег створа од „Пегавка". Ишао је свуда за мном као пас, мазио се као мачка и изводио несташлуке као какво дете. Више од свега волео је да се са мном игра „жмурке". Док би он ћутао сакривен у каквом жбуну, ја бих обилазио око њега и звао га, претварајући се да га не видим. Тада би он, једним еластичним скоком и уз дивље режање, скочио на моја рамена, где би пуштао неке грлене звуке — знак највећег задовољства.

Тешко смо се растали од „Пегавка" кад је „кренуо" у свој нови дом: најближи зоолошки врт. После осамнаест месеци отишли смо први пут да га посетимо. Док смо ишли према његовом кавезу, чувар нам се жалио да још нико није успео да се спријатељи „с тим дивљим леопардом".

— Пегавко! — тихо га је позвала моја жена. Кад је чувар, на моје наваљивање, отворио кавез, Пегавко је потрчао према њој, скочио, ставио јој шапе на рамена и дуго остао тако у њеном наручју.

Мале занимљивости

Шта су апалузе?

Пре доласка Шпанаца у Америку, староседеоци Новог Света нису знали за коње. Природно је да су они, видевши колико је то корисна животиња, зажелели да је и сами имају.

Индијанско племе „Пробушени носеви", које је живело дуж реке Палузе, хватало је залутале коње Шпанаца. Одабирањем и укрштањем, они су успели да одгаје коње који су по својој издржљивости и лепоти били далеко изнад коња

осталих индијанских племена. Нарочито су обраћали пажњу на коње чија је светла длака била ишарана тамним тачкама, тако да су потсећали на жирафе. У време док су индијанска племена ратовала с белим људима, а и између себе, ти коњи били су на високој цени, и то због тога што њихова „тачкаста" длака није одударала од шара којима су Црвенокошци красили своја лица и одела за време борби. Тачкасти коњи, специјалитет „Пробушених носева", добили су по реци Палузи име „апалузе".

НАЛИВ-ПЕРО ЗА ЛЕПЉЕЊЕ

Практичност налив-пера произвођачи покушавају да искористе за још нешто, а не само за писање. Тако се у последње време појавило налив-перо испуњено лепком. Да би се два листа спојила, довољно је повући њиме једну црту. Лепак се тренутно суши и спаја листове.

ЏЕПНИ РАДИОТЕЛЕФОН

Данас је већ могућно да неко буде позван телефоном чак и на улици, преко једног џепног апарата који је увек приправан да прими вест. Ова новина већ је уведена у свим већим градовима САД. Кад телефонски претплатник није код куће, онда ступа у дејство нарочита радио-станица, чији је домет око 50 километара. Пошто се окрене тражени број, џепни примач почне да звони и претплатник стави апарат на уво. Тада га станица веже с позивачем и он може да обави разговор.

Нова пластична материја

Политен, који припада породици пластичних материја, по мишљењу стручњака биће оно што је данас каучук или целулоид, јер је од њих и лакши и отпорнији. Он се већ употребљава за израду разних алатки, несаломљивих боца и друге амбалаже. Пошто је добар електрични изолатор, наћи ће широку примену и код радара и телевизије. У очекивању његове све шире примене, у Француској је недавно подигнута велика фабрика политена.

РАЗНОБОЈНЕ СОЛИ ХРОМА

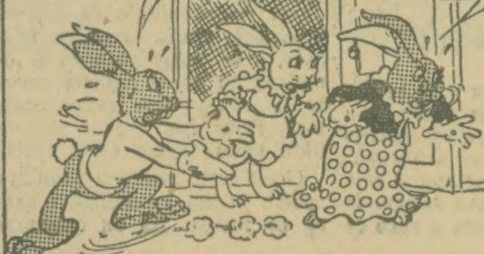
Вероватно нисте знали да сребрнасти метал хром, којим се превлаче многи метални предмети да не би рђали, гради соли најразличитијих боја. Тако је натријум хромат жут као лимун, натријум бихромат је наранџаст, хроми-хлорид с водом зелен је као трава, док је без ње ружичаст, хромил хлорид црвен је као крв, док је раствор хромне стипсе, зависно од осветљења, љубичаст или црвен.

Није узалуд томе металу дато име по грчкој речи „хрома", што значи боја.

ПОДВОДНЕ ЦРПКЕ

Недавно су усавршене подводне црпке с мотором који се такође налази испод водене површине. Поред других особина, оне се одликују и тиме што им се мотор никад сувише не загрева, јер га расхлађује околна вода.

ТАЈНА ТЕТКА-ЉУБИНЕ ШКОЛЕ

Упитан недавно шта сматра за највеће чудо природе, један истакнути дански метеоролог одговорио је без размишљања: Голфску струју. Огроман значај ове океанске топле реке откривен је тек у последње време, после

брижљивих проучавања њеног постанка, кретања и рачвања, њеног односа према околним водама, температуре и брзине. Многи метеоролози верују да баш захваљујући најновијим сазнањима о Голфској струји није далеко дан кад ће далекорочна предвиђања о атмосферским приликама и клими у Европи бити сасвим прецизна и поуздана.

Данас се зна да само благодарећи Голфској струји постоји живот у Скандинавији. Без ње Норвешка, Шведска, Финска и део Данске били би под дебелим слојем леда, слично Гренланду. У тим областима кретале би се поларне животиње, а температура се готово никад не би пела изнад нуле. Голфска струја чини да северна Норвешка има у јануару за читавих 25 степени вишу температуру него други крајеви исте географске ширине, а најсевернија лука на свету, Хамерфест, никад није залеђена. Цео европски континент треба да захвали Голфској струји за своју благу климу, густу насељеност и висок ступањ културе. Кад би Француска и Енглеска биле лишене топлоте коју она доноси, имале би климу као Канада. Велика француска лука Брест била би под ледом више месеци у години, слично америчким лукама на одговарајућој ширини. Жетве у северној Европи, а нарочито у Немачкој, Холандији, Белгији и Енглеској, биле би врло мршаве и не би могле да исхране ни десети део становништва ових земаља.

Голфску струју открио је 1513 године шпански морепловац Понце де Леон. По повратку с једног путовања у Америку, он је причао о некаквој топлој струји дуж обала Флориде, која је толико јака да бродови не могу да се крећу супротно њеном току, чак ни при најповољнијем ветру. Многи поморци који су доцније одлазили у Нови Свет ради пљачке његових богатстава користили су се Голфском струјом за лакше и брже кретање својих бродова. Међутим сви су они чували своја сазнања о њој као највећу тајну, тако да све до краја XVIII века Голфска струја није била убележена ни у једну поморску географску карту. Многи озбиљни научници сматрали су приче о њеном постојању као обичну фантазију. Тек је поморско супарништво између насељеника у Северној Америци и британских колонизатора отворило очи европским морепловцима, који су са чуђењем примећивали да Американци на путу за Енглеску проводе читаве две недеље мање него они.

После успешног рата за ослобођење, Американци су, заслугом Бенџамина Франклина, објавили прву географску карту Голфске струје, која је позната под именом „Франклинова карта". До краја XIX века цео свет је увидео огроман значај који има Голфска струја. Али, тек последња проучавања и премеравања показала су да ни најсмелија машта није била у стању да замисли џиновске размере ове океанске реке и њено благотворно дејство.

Голфска струја настаје из топлих екваторијалних морских струја које од афричких обала јужно од Гинејског Залива теку на запад до избочине јужноамеричког континента и ломе се код рта Сан Рока. Већина од њих тече даље на северозапад, па кроз Карипско Море и јужно од Антила улазе у Мексикански Залив. Прилив ових струја толико је јак да је ниво воде у Мексиканском Заливу за читавих деветнаест сантиметара виши од нивоа Атлантског Океана.

На изласку из Мексиканског Залива топле струје се пробијају кроз флоридски теснац, чија ширина износи свега 80 километара, и теку даље на север, дуж обале, под именом Флоридске струје. Оне образују џиновску реку, чије се ивице у мору јасно распознају. Атлантска вода је зеленкаста, док вода струје има боју индига. Њена брзина у овој области износи шест километара на час, док се матица често креће брзином и од десет километара. Температура стру је на изласку из залива износи 26 до 27 Целзијусових степени, док је атлантска вода око 6 степени хладнија. Количина воде коју струја уноси у океан заиста је фантастична. Израчунато је да се сваког секунда улије у Атлантик око 24 милиона кубних метара топле воде, што је 22 пута више од количине воде која за исто време протече кроз све реке света заједно.

Што одмиче даље, Флоридска струја се све више шири, а брзина јој се смањује. Кад падне на свега четири километра на час, струја достиже ширину од 400 километара и дубину од око 500 метара. Занимљиво је да се вода струје уопште не меша са околном. Док атлантска вода нагло постаје све хладнија што се иде даље на север, вода флоридске струје сваких 10 степени географске ширине губи свега један степен топлоте. На основу ове појаве физичари су поставили закон о немешању слане воде, који гласи: „Кад се воде различите температуре и степена сланоће које се додирују налазе у великим масама, оне се међусобно не мешају".

Код рта Хатераса, око 500 километара јужно од Њујорка, струја се одваја од обале и тече на североисток ,у правцу Нове Земље. Од тога места и настаје Голфска струја у правом смислу речи. Њена брзина износи сада свега два километра на час, али зато њена ширина јужно од Нове Земље достиже 1.000 километара. Температура на површини износи 20 степени ,што је за читавих 10 степени више од температуре околне воде. То нарочито важи за западну ивицу Голфске струје, која се тако оштро издваја од атлантске воде да је код крме једног брода дугачког сто метара забележена температура за 12 степени виша од температуре на његовом прамцу који је већ био изашао из струје.

Западно од Нове Земље Голфска струја престаје да постоји као једна јасно одређена и самостална топла струја. Она се ту рачва у више грана. Најјужнија пролази поред Азорских Острва и запљускује обале Шпаније, Енглеске и Француске, док један њен део пролази кроз Гибралтар и улива се у Средоземно Море. Најсевернија грана иде према Арктику, рачвајући се у две нове гране, од којих једна запљускује обале Исланда и враћа се на југ, а друга продужује ка Скандинавији и загрева обале Норвешке све до Шпицберга. При уласку у норвешке воде њена температура износи осам степени. Ту она ослобађа сав преостали део своје топлоте, преображавајући тиме климу Северне Европе. Код Шпицберга Голфска струја најзад престаје да постоји, јер је већ расхлађена до једног степена испод нуле.

Колика је снага Голфске струје види се најбоље по томе што су код Шпицберга нађена читава стабла махагонија са Антила, која су превалила пут од преко 10.000 километара. Она носи са собом и цео један животињски свет који не постоји у географским ширинама кроз које пролази. Почев од сићушних планктона, она носи на север све до Нове Земље, масе разноврсних риба, које претстављају главно богатство овог дела света. Бакалар је највећа благодет коју рибарима носи Голфска струја. Тун, који такође живи искључиво у топлим морима, понет топлом струјом иде више хиљада километара на север. Осетљивије рибе из тропских мора у току путовања угину, дајући обилну храну осталим животињама које бораве у царству Голфске струје. На тај начин, Голфска струја не само да мења климу крајева поред којих пролази, већ утиче и на биљни и животињски свет у мору, који још није довољно испитан и све више привлачи пажњу биолога целога света.

Арктичке животиње изумиру

Према статистичким подацима које су прикупили дански стручњаци, животињске врсте на крајњем северу постепено изумиру. Неке од њих, као што су: гренландски ирвас, бели кит и неколико врста фока, нестају углавном услед климатских промена. Томе знатно доприносе и људи. Чак и Ескими имају данас прецизне пушке и моторне чамце, а некад неприступачни крајеви Арктика сада су, захваљујући авијацији, много мање удаљени.

Морске коње данас је тешко наћи источно од Гренланда и сматра се да их нема више од 7.000 до 10.000. Белорепи гренландски орао готово је потпуно нестао; данас можда нема више од стотину примерака ове птице. Мисли се да је за време оштре зиме 1953—54 године једна врста морских волова потпуно угинула. Дански зоолози верују да ће и остале врсте имати исту судбину ако се не ставе под међународну заштиту.

Доживљај у срцу Африке

Сликарка Ен Патнем провела је осам година у унутрашњости Белгиског Конга, где је њен муж, антрополог по занимању, проучавао живот Пигмеја. Њихова кућа и мала болница, коју је, по завршетку осмомесечног курса за проучавање тропских болести, Патрик Патнем основао, налазиле су се у самом „географском средишту" Африке. У земљи џунгли, Пигмеја и дивљих животиња, где се лепота и ужас стално смењују, имала је Ен Патнем доживљаје који се тешко заборављају. Један од њих је и њено познанство са страшним афричким мравима, који, тражећи храну, цео живот проведу у непрекидном маршу.

Чак и најкрволочније афричке животиње, — прича она, — не воле да се сретну са човеком. Ако по мирису осете да су наишле на човеков траг, оне бесно зарежe и — удаљују се. Али, то није случај са афричким мравима-путницима. Гоњени незаситом глађу, крећу се ти месождери као каква глечерска река, уништавајући све живо на свом путу.

После четири месеца боравка у Епулу, већ сам добро познавала мраве-путнике и склањала им се с пута. Једне ноћи, догодило се то почетком априла, нисам у томе потпуно успела. У кревету, наслоњена на уздигнут јастук, седела сам те ноћи и писала. Тако сам и задремала. Поред кревета лежао је мој мали пас, док је у другом крају собе, у једном кавезу, дремуцкао млад шимпанзо кога ми је муж био поклонио. Не знам шта ме је пробудило, тек ја сам наједном чула неко шушкање на таваници. Погледала сам тамо и видела како се један скорпион одлепио од ње, пао на под и журно пошао према вратима. Ускоро су с таванице стали да падају и други инсекти и да беже из собе. Пас, који је дотле мирно лежао, почео је да завија, а шимпанзо ужасно да кричи.

У том тренутку залупао је на моја врата један од домородаца, вичући престрашено:

„Бежите из куће! Долазе мрави!"

Мрави-путници! Није се смело ни тренутка оклевати. Звиждуком позвах свог пса и журно напустих кућу. У светлости буктиња виделе су се силуете домородаца који су из кућа износили храну.

„Један Пигмеј је први приметио приближавање мрава, — рече ми мој муж, који је већ био завршио „евакуацију" нашег малог зоолошког врта. — Сад су већ стигли до врата".

Мада сам их се бојала и гадила, остала сам да гледам њихово наступање. Река мрава, широка преко један метар, кретала се право према кући. Крај јој се није могао сагледати.

— Зар не бисмо могли да запалимо ватру и да им њоме препречимо пут? — запитах мужа.

— Немамо за то времена. Поред тога, они би само променили правац и можда би се упутили према болници. А то би било много горе.

Мрави су се кретали брже но што сам ја замишљала. Чело мрављe поворке већ је било стигло до предњег зида куће кад се сетих да сам оставила малог шимпанза закључаног у кавезу. Падоше ми на ум речи једног Пигмеја: „Они униште све на што наиђу и пред њима не може да умакне нико ко не уме да трчи или да лети!" Потрчах према кући.

— Врати се! Врати се! — чула сам уплашене повике.

Улетех кроз отворена врата и притрчах кавезу. Шимпанзо је кричао високим, уплашеним гласом и тресао бамбусове шипке на свом затвору. Проклињала сам вештину афричког дрводеље који је начинио тако добре затвараче на кавезу. У тренутку кад сам подигла прву скакавицу, осетих ујед. Изгледало ми је као да је неки стрелац промашио своју мету и погодио моју ногу. Вриснух од бола кад ме и други мрав уједе, овога пута више колена. Страх ми је дао нову снагу и ја једним трзајем извалих врата на кавезу, зграбих мајмуна и истрчах напоље.

Чула сам иза себе непријатан шум који су стварали мрави преплављујући кућу. Нисам више могла да их гледам. Отишла сам у свратиште поред болнице. Андре, наш Пигмеј-кувар, извештавао ме је о кретању мрава. Тврдио ми је да они неће нанети никакву штету у кући, јер је из ње сва храна на време склоњена. „То је чак и срећа, — додаде човечуљак. — Они ће уништити све инсекте у кући".

Пуна два часа „царовали" су мрави у нашем дому. Кад сам се идућег јутра приближила кући, у први мах нисам могла да откријем ништа што би ме потсетило на ужасан призор од прошле ноћи. Тек касније приметила сам да нигде не видим птице, које су обично летеле по врту ловећи инсекте: мрави им нису оставили ништа.

Најзад сам прикупила храброст и ушла у кућу. Очекивала сам да ћу у њој затећи дармар. Али, од нереда није било ни помена. Дуго сам тумарала по кући пре него што сам открила једина два „сведока" најезде. Једна шоља која је до врха била пуна палминог уља била је сад сасвим празна и сува као да ју је неко избрисао крпом, а горњи део једне пигмејске маске, начињен од леопардове коже, био је поједен. Иначе, ни по чему другом не би се могло приметити да су хорде мрава прошле кроз кућу, претражиле сваки њен кутак и завлачиле се у све ормане и фијоке.

Године су прошле откако су мрави били преплавили нашу кућу, али ја се и сад често будим ознојена и уплашена, јер сањам како река мрава прелази преко мог тела.

Међу Шоко и Куна-Индијанцима

Пер Хест, познати норвешки истраживач, посветио је свој живот проучавању туљана и — Индијанаца. За место својих проучавања изабрао је обе Америке, залеђене области Севера и Југа и неиспитане џунгле тропских крајева. Он је, потпуно сам, продро дубоко у прашуму настањену примитивним индијанским племенима, мада је владало опште мишљење да су људождерска. Но, истраживач се убрзо уверио да је то мирољубив свет, који се повукао у дивљину пред окрутним белим освајачима. Научник је описао своје доживљаје у веома занимљивој књизи, која је под насловом „Туљани и Индијанци“ недавно објављена у Паризу.

На свега неколико километара од Панамског Канала живе примитивна племена о којима се готово ништа не зна. То су потомци људи над којима су некад шпански освајачи извршили страховит покољ. У то време Индијанци у Панами искоришћавали су руднике злата, вадећи из њих племенити метал, од кога су правили прекрасне наките. То је био мамац коме бели људи нису могли одолети. Богата индијанска насеља сравњена су са земљом, већина становништва поубијана, а оно мало преживелих нашло је склониште у непроходним шумама, у које Шпанци нису смели залазити. Напуштене руднике ускоро је прекрило бујно тропско растиње, а о богатству ових крајева остала је само легенда.

Али, нису сва племена нашла прибежиште у прашуми. Куна-Индијанци пошли су даље, до саме морске обале, и пребацили се на мала острва недалеко од ње, на којима њихови потомци и данас живе. Они се баве риболовом и земљорадњом, избегавајући сваки додир с белцима, који су им остали у мучном сећању.

Пер Хест спустио се међу ово племе малим авионом. Поглавица насеља на острву Ајгангу дочекао га је најпре веома хладно. „Зашто си дошао? — упитао га је строго. — Зар не знаш да ниједан странац не може да остане у племену Куна?“

Научник није знао језик Куна-Индијанаца. Питање које му је поставио поглавица превео је један од припадника племена који је научио нешто мало енглески на једном америчком броду. Преко њега Норвежанин је објаснио поглавици да није дошао ни с каквим злим намерама, већ само да испита њихове обичаје и да забележи музику која им је остала од предака. Показао му је притом магнетофонску справу за бележење гласа, покушавајући да му протумачи њену намену.

— Онда можеш остати међу нама, — рекао је поглавица. — Што се тиче твоје машине, није потребно да ми ишта објашњаваш. Наш бог Олокупилеле има исту такву. Захваљујући њој, он сазнаје сваку реч коју изговоре људи док живе на земљи. На другом свету поново ћемо слушати све те своје речи. Од тога да ли смо говорили истину или не, зависи какав ће нам се живот тамо одредити.

Истраживачу је одмах постало јасно да је дошао у мирољубиво племе, за које убиство човека претставља велики грех. Он се слободно кретао по селу, улазио у куће и помоћу свог „тумача“ разговарао с људима. Нарочито је био изненађен чистоћом која је владала у скромним колибама од бамбусове трске. Људи су га љубазно примали и без устручавања причали о свом животу, обичајима и веровању. Ту је научник забележио и предање о потопу који су преживели само један човек и жена, спасивши на својој барци од свих животињских врста по један пар.

Куна-Индијанци воле да се купају и то чине по три-четири пута на дан. Захваљујући томе што су се настанили на острвима, остали су поштеђени од напада комараца из џунгле, јер је ветар с пучине стално враћао њихове ројеве ка обали. На тај начин су они избегли многим болестима које су харале на континенту. Сујеверни, као и већина примитивних људи, они су веровали у моћ надрилекара, који лече биљкама и врачбинама.

Ово је био само један део посла који је стајао пред норвешким научником. Он је имао да испита и унутрашњост џунгле, у којој су се, према причању, скривала опасна, крвожедна племена. Упркос томе, он је решио да посети Шоко-Индијанце, који су живели у средишту неиспитаних шума у области Даријен.

— Њихова је земља, — вели Хест, — једна непроходна прашума, потпуно одвојена од сваког додира с цивилизацијом. Могло се кретати једино дуж речица, малих и кривудавих, које су пресецале читаву област. Једном од њих најзад сам успео да на малом чамцу дођем до насеља племена Шоко. Рекли су ми да су ти људи ловци на људске главе.

Велико је било научниково изненађење кад је видео да су то мирољубиви људи. Један који је натуцао помало енглески понудио му је да га одведе поглавици племена. Сутрадан је истраживач стигао у мало село, чији су га становници прилично нерадо примили. Тамо је видео како мушкарци и жене глачају и боје кожу убијених животиња неким биљним плодовима, од чега се она просто блистала. Неки су шарали своју сопствену кожу, тако да су личили на страшила. Мушкарци су имали светле кругове по рукама и ногама, док су жене носиле на кожи „украсе“ у виду орхидеја и другог цвећа. Златан накит уопште није видео. Вероватно су га били сакрили из предострожности.

Бигуа, поглавица Шоко-Индијанаца, брзо се спријатељио са истраживачем, па се и расположење становништва према њему одмах променило. Дочекивали су га пријатељски, љубазно се смејући његовим речима, које нису разумевали.

— И овде је владала примерна чистоћа, — пише Пер Хест. — Подове у кућама жене перу водом у којој се претходно кувало неко биље. Тај раствор веома ефикасно уништава инсекте. Муве нас уопште нису узнемиравале, а ни било који други инсекти. Куће Шоко-племена уствари немају зидова. Оне се састоје од дебелих кочева побијених у земљу, преко којих је пребачен кров од бананиног лишћа. У једном углу, по поду направљеном од уздужно поређаних дасака, насуто је мало земље, на којој се одржава ватра.

Пер Хест је међу Индијанцима научио да прави и чувене отровне стреле, о којима је толико пута слушао у Панами. Шоко-Индијанци употребљавају две врсте стрела и обе задају смртоносне ране. Занимљиво је да се они већ више столећа служе овим својим опасним оружјем само кад лове дивљач.

Пре но што се вратио из постојбине ових црвенокожаца, Пер Хест је снимио филм, у коме је приказао њихов живот и обичаје.

Од боце мислили да је вулкан

Позната је осетљивост човечјег чула мириса према извесним хемикалијама. Тако, например, код неких органских једињења и милионити део грама изазива непријатан надражај. С таквим једним једињењем догодио се недавно занимљив случај.

У хемиском институту Универзитета у Стокхолму, у једној стакленој боци, налазила се мала количина етил-меркаптана. Иако је боца била добро затворена, по целом институту ширио се одвратан мирис на сумпор и трулеж. Кад више нису могли то да подносе, хемичари су дали боцу једном служитељу и рекли му да је однесе на неко ђубриште далеко ван града и да је тамо закопа.

Човек је морао да иде пешице, јер није смео ни помислити да уђе у неко превозно средство, због великог смрада. Но, њему се брзо досади да иде с тако непријатним „сапутником“ и, прелазећи преко једног моста, баци бочицу у Меларско Језеро, које се налази у близини града.

Идућих дана настала је права узбуна. Читав град био је преплављен непријатним мирисима, за које нико није знао одакле потичу. Помишљало се чак и на то да је негде прорадио сумпорни вулкан.

Разјашњење је после неколико дана дао јадни служитељ. Кад је боца пала у воду, мора да се разбила или отворила. Како је етил-меркаптан масно уље, оно је испливало и раширило се по површини језера. Из језера отиче река, која пролази кроз сам град, па је тако мирис овог хемиског једињења доспео у ноздрве свих грађана Стокхолма.

Веровали или не...

АКРОБАТА ПАМЋЕЊА

Ђулио Гвиди, студент права из Падове, у Италији, имао је невероватно

памћење. Једном је пуних шест часова слушао док је један од његових пријатеља читао листу на којој је било 36.000 неповезаних речи, а затим их је све до једне изговорио истим редом, не погрешивши ниједанпут.

„КЛАСИЧНА“ ПОРОДИЦА

Године 1938 умро је осамдесетогодишњи Енглез Маркус Брутус Хубл. За његовим ковчегом ишла су два његова сина: Маркус Кајус Корнелијус и Брутус Цезар. Трећи син, који је у то време био ван Енглеске, зове се Маркус Аурелијус Хиполитус.

РЕКА — ДВОСТРУКА РЕКОРДЕРКА

Кроз насеље Делејк, у америчкој савезној држави Орегон, тече најкраћа река

на свету. Та река двострука је рекордерка. Јер, поред тога што је најкраћа — дуга је свега 120 метара — она има и најкраће име: „Д“.

ДРВО ИСКЛИЈАЛО У БОНБОЊЕРИ

Џозефа Рид из Денвера, у Колораду, купила је за рођендан свом сину једну велику бонбоњеру. Кад је отворила бонбоњеру да би малишану дала једну таблу чоколаде с лешником, видела је да је један лешник проклијао и да мало бледо стабло нове биљке већ има два листића.

УНИШТЕНО БЛАГО

У храму Махабалесхвар, у индиском граду Гокарну, налази се један идол коме се, сваких шездесет година, приносе жртве у бисерима и рубинима, чија се вредност пење на неколико милиона динара. Фанатични верници прво истуцају драгуље које донесу, па затим прах закопају у земљу испред идолових ногу.

НАПРАВИО 100.000 ЛУЛА А НИКАД НИЈЕ ПУШИО

У Колумбусу, у америчкој савезној држави Охајо, живи Морис Маркус, један од најстаријих и најбољих мајстора за ручно прављење лула. Иако је досад направио преко 100.000 лула, овај стари мајстор никад у животу није пушио.

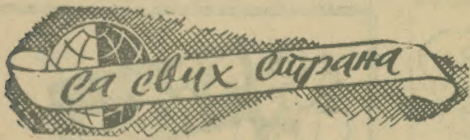

ОТКРИВЕН ЦЕНТАР ЗА ОСЕЋАЊА У МОЗГУ

Доктори Делгадо, Милер и Роберто, професори Јелског универзитета у Њу Хевену (САД), открили су досад непознат центар за осећања у мозгу. То је она тачка у мозгу која муњевито проузрокује страх ако неко упери на нас револвер или дрекне у мраку. У току опита лекари су стављали пацијента да лежи мирно на кревету у мрачној соби. Кад се одговарајуће место на лобањи изложи изненадном дејству електричне струје, код пацијента чија је машта у напетом стању јавља се осећање као да је огроман лав са разјапљеним чељустима насрнуо на њега. Центар за осећања је средиште свих врста болова, али и пријатних физичких и душевних осећања. Он се налази на доњем делу мозга и може да се надражи електричним пражњењем у хипокампалу или бочном језгру таламуса. Благодарећи овом значајном открићу, дресери су са успехом почели да уче животиње разноврсним навикама и вештинама помоћу електричних стимулација центра за осећања у мозгу. Тако је приликом једног експеримента мачка научила да се плаши беле кутије у којој се налази храна и која јој је раније била најмилија. С друге стране, она је заволела црну кутију које се раније плашила и радо је скакала на њу. После три недеље мачка се још плашила беле кутије. Дресери су успели помоћу исте методе да за кратко време науче мачке и псе који су гладни да савлађују свој апетит и да не насрћу на храну која није за њих.

БЕОТУК

Беотук је име једног староседелачког племена које је живело на Њуфаундленду, где га је потисло племе Алгонкина. По доласку Европљана у ове крајеве, Беотуци су истребљени. Око 1820 године било их је још живих и на њих је наишао туриста Кормак, који је с великим напорима прешао острво од запада на исток и успео да први прикупи податке потребне за упознавање ове области. Европски пионири у овим крајевима прогонили су Беотуке, а нису их волели ни Ескими, који су надирали из северног Лабрадора. Због тих напада остаци Беотука повукли су се у унутрашњост острва. Године 1825 Енглези су послали једну експедицију да би пронашла те остатке и сачувала их. Али, у томе није успела. Поред једног језера наишла је на остатке одела од коже, разбијене чунове, гробове и расуте људске кости. Последњи остатак тога племена била је једна жена коју су пронашли трапери 1823 године и повели је са собом. Умрла је 1829 године као служавка у једној приватној кући. Језик Беотука доста се разликовао од других језика северноамеричких Индијанаца. Они су правили чамце од коже.

ХИЉАДУ ГОДИНА БЕЗ КВАРА

Недавно је у Британији израђена једна справа која даје знак за узбуну у случају пожара. Она ради помоћу радиоактивног извора, тако да ће бити исправна преко хиљаду година. Справа је велика као обична електрична сијалица и дејствује по принципу да алфа-делићи које испушта радиоактивни извор апсорбују и најмању количину дима. Упијање дима доводи до мале промене у електричној струји, која затим ставља у покрет нарочиту преносну цев која оперише алармним уређајем. Сваки детектор оперисаће у кругу од педесет квадратних километара. Жице сваког детектора воде до централног електричног система који може да снабде струјом 500 детектора одједанпут.

ЧЕКИЋ-РЕВОЛВЕР

Просечан радник не може лако да забије ексер у челични зид. Заправо, то и није његов посао. Но, иако је то тешко, ипак се може свршити брзо и једноставно помоћу једне електричне алатке — такозваног чекића-револвера. Ова справа избацује један мали метак-ћорак, који може једним јединим ударцем да забије куку или ексер два сантиметра дубоко у челични зид, односно плочу. Помоћу ове справе могу се забити велики ексери у бетон до дубине од 7,5 сантиметара.

„СТО" ПОСЛОВА ОДЈЕДАНПУТ

Нова шиваћа машина већ је конструисана и ускоро ће се појавити у продаји. Она је снабдевена са четрнаест плоча, помоћу којих може аутоматски да шије: разне врсте шавова, цикцак бодове и два шава одједанпут с две врсте конца и две игле у које је уденут конац супротних боја, да везе и да пришива мустре од гајтана, обрубљује ивице, крпи чарапе, а може чак и дугмета да пришива. Довољно је да се повуче једна полуга па да машина пређе са обичног шивења на компликоване бодове и вез. Један покрет полуге у супротном правцу оспособљава машину да шије и натрашке.

ЉУДИ УГРОЖАВАЈУ ЗДРАВЉЕ ЖИВОТИЊА У ЗООЛОШКИМ БАШТАМА

Посетиоци зоолошких вртова не знају да су звери у њима мање отпорне према болестима од људи и да они претстављају сваког тренутка велику опасност за звери. Тако су мајмуни разних врста неотпорни према туберкулози. Утврђено је да многи мајмуни који дођу здрави из природе убрзо оболевају и цркавају од те болести, па их због тога по доласку у зоолошке вртове вакцинишу. На тигрове, лавове и пантере посетиоци преносе болест панлеукопенију, која код људи није опасна, а код дивљих звери из рода мачака често проузрокује смрт. И наше звери: курјаци, хијене, шакали и лисице осетљиве су према разним болестима, па и њих вакцинишу. Начин исхране животиња у зоолошким баштама веома је важан, јер добро храњене животиње знатно су отпорније према болестима.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ПРВА ЛОКОМОТИВА И АУТОМОБИЛ У ЗАГРЕБУ

Прва локомотива појавила се у Загребу 9 септембра 1862 године. Она је стигла из Зиданог Моста. Три недеље доцније пуштена је у саобраћај пруга Загреб—Сисак, а 1865 почела је да се гради пруга Загреб—Ријека. Први аутомобил прошао је улицама Загреба 1901 године. Аутобуси и такси-аутомобили појавили су се у Загребу 1910 године.

НАЈМАЊА СИЈАЛИЦА НА СВЕТУ

Најмања електрична сијалица, која је само нешто мало већа од чиоде, намењена је извесним уређајима који се стављају у ваздушне ракете. Но, предвиђа се да ће она бити од велике користи и у медицини, као и при лабораториском раду, кад је простор за смештај извора светлости сувише мали. Њен пречник је трипут мањи од пречника сијалице која се ставља у бронхоскоп и друге направе за испитивање унутрашњости човечјег организма. Сијалица је дугачка 25 милиметара, и садржи веома малу количину неона и две електроде које носе кончић дуг један милиметар.

КОНЗЕРВИСАЊЕ СТАКЛОМ

Стакло је одавно познато по својој отпорности. Не рђа, не трули и на њега немају никакво дејство разне киселине и алкалије. Недостатак му је у томе што је крто, па се може моделирати само на високој температури. Зато се већ дуги низ година тражи нека провидна материја слична стаклу која би била у стању да на ефикасан начин штити метале, гипс, дрво, цемент итд. После дуготрајног испитивања, у Француској је пуштено у продају „течно синтетичко стакло", које одговара свим овим условима, а усто је прилично јевтино. То је уствари једно једињење винилина. Њиме се могу, обичном четком, облагати сви предмети, да би на тај начин остали сачувани од труљења и рђања.

ГУМА КОЈА СЕ НЕ МОЖЕ ИЗГУБИТИ

Врло је чест случај да дактилографкиња у канцеларији прекида рад и на све стране тражи гуму да нешто избрише. Захваљујући једном проналаску, то се више неће догађати. Наиме, метални део у средини гуме направљен је од магнета, који се „залепи" за машину и не пада с ње. Чак и машине израђене од лаких алуминијумових легура могу имати мали комад лима на коме би се држала гума. Кад се гума истроши, метални намагнетисани део може се преместити на другу.

ИНВАЗИЈА РОБОТА

Свакога дана појављују се у индустрији нови аутомати, који замењују човека на све већем броју радних места, а нарочито на прецизним радовима где је потребна велика пажња. У Француској је направљена сада једна машина за контролисање рада бушилице, без обзира на то колика је ширина и дебљина саме рупе. Машина је толико осетљива да контролише рад у стоти део милиметра. Руковање њом веома је просто и не захтева никакву стручност.

ШТЕТНО ДЕЈСТВО КИСЕОНИКА

Познато је да се пре времена рођеној деци даје кисеоник да би им се помогло да се одрже. Овај се начин примењује готово у свим болницама у САД. Међутим, један амерички лекар утврдио је да ово може штетно да утиче на дечји вид, а понекад да доведе и до слепила, чак и у случајевима кад се кисеоник даје веома кратко време, само прве недеље живота новорођенчета. Зато он препоручује да се кисеоник деци даје само онда кад је то неопходно потребно.

ШТА СВЕ ЗНАЧИ РЕЧ СКАЛА?

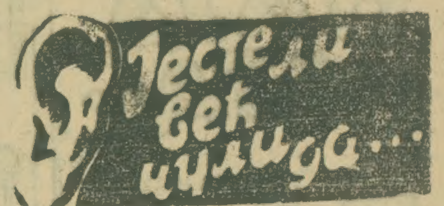
Скала је латинска реч и ево шта значи: 1) лестве, стубе, мердевине. 2) У музичком смислу то је низ од шест узастопних тонова између основног тона и октаве. Дакле, седам ступњева између октаве и основног тона. 3) У физикалном смислу реч скала означује на степене подељену лествицу код барометра и сличних инструмената. 4) Реч скала значи промењљиву вредност осигуране робе за време трајања осигурања, подела на степене, мерило, размер, итд.

АПАРАТ ЗА ПОДВОДНА ТЕЛЕВИЗИСКА СНИМАЊА

У Америци је конструисан нов апарат за подводна телевизиска снимања. Он ће бити од велике користи у првом реду за рибарску индустрију и научна испитивања. Засад су њиме вршене пробе до на 30 метара испод воде, али се претпоставља да ће бити могућно снимање на још већим дубинама. Камера има и погонски уређај, којим се рукује изнад водене површине.

ВЕРАН ПАС

Оданост једног пса своме господару, иначе ученику, спасла је живот тридесеторици ђака и њиховом наставнику у малом италијанском граду Тераму. Свакога дана пас је долазио пред школу да сачека свога господара. Једном је веома дуго чекао, али се он није појавио. Нису се чули ни гласови ђака из зграде. Пас се узнемирио и ухватио је једног пролазника зубима за капут, повукао га и одвео до врата учионице. Пролазника је ово зачудило, те је пошао за псом и отворио врата. Имао је шта да види: и наставник и ученици били су већ малаксали од тровања угљен-моноксидом. Тако је верни пас спасао живот свом господару, његовим друговима и наставнику.

...имена Ибар, Тара, Лаб, Шар, келтског су порекла. На планини Тари постојао је, како мисле неки историчари, култ келтског бога Таре. Изгледа да су се у нашим крајевима Келти бавили рударством.

...Гали су носили нарочиту обућу коју су Римљани називали галским ципелама. Отуда је дошла француска реч „галош", коју смо ми претворили у „каљаче".

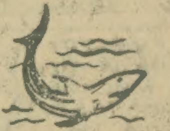
...Виктор Иго кандидовао се за члана Француске академије

четири пута. Тек пети пут, 1841 године, био је изабран.

...све до краја 18 века племићи и богаташи у западној Европи носили су за време великих хладноћа такозване јабуке-грејалице. То су биле шупље кугле, облика јабуке, израђене од каквог скупоценог метала, које су се могле отварати на једној страни. У њих се стављало мало жара или топле воде.

...пераја морског пса сматрају се у Кини за нарочиту посластицу. Кинези од

њих справљају супу. Они верују да од те супе човек добија снагу и животну енергију.

...и Ескими имају неку врсту сладоледа, који справљају од уља туљана, лоја ирваса и бобица сличних планинским јагодама. Ескими свој сладолед справљају на тај начин што прво помешају све ове састојке, дуго их муте, па затим готову посластицу пусте да се мало смрзне.

...стари Египћани називали су своју земљу Кемит, што значи „Црна земља", насупрот пустињи коју су звали Доскрит, што значи „Црвена земља".

...на свету има преко сто разних врста антилопа, које се из-

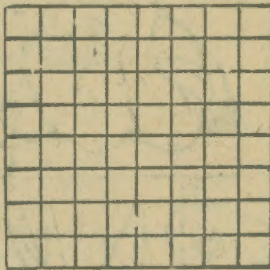

међу себе разликују по величини, изгледу и облику рогова.

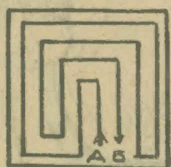

У једном потезу

На слици 1 имате квадрат подељен на 64 квадратића.

сл. 1

сл. 2

Од вас се тражи да у једном потезу (не дижући оловку) повучете линију која би пролазила кроз све квадратиће, али тако да нигде не прође двапут и да се нигде не укрсти. Линија почиње у квадратићу А, а завршава се код В.

Како треба да изгледа та линија, види се на слици 2.

Резултат по наруџбини

111
333
555
777
999

Задатак се састоји у томе да се саберу горњи бројеви, али тако да збир износи 1.111. Да бисте баш тај збир добили, треба да од свих бројева изоставите поједине цифре, изузев од последњег, који, ако је то потребно, морате изоставити цео.

Покушајте, а ако не можете сами, ми ћемо вам рећи како то треба извести. Морате изоставити следеће цифре: из првог реда прву, из другог трећу, из трећег све три, из четвртог трећу, а из последњег све три цифре.

Лађа на путу

Из вароши А у варош В и обратно полази сваког дана у дванаест часова по једна лађа. Путовање од А до В траје тачно седам дана. Колико ће лађа срести на свом путу лађа која пође из вароши А док не стигне у ва[illegible] В?

(Одговор: четрнаест, а [illegible]наесту ће затећи у В у тренутку њеног поласка на пут).

Кегла у кругу

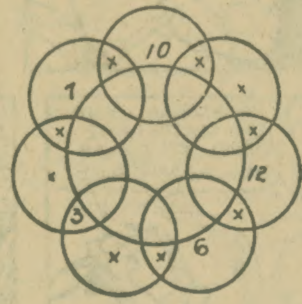
Осам или десет играча образују круг, држећи се за руке, око једне кегле или цилиндра од јаког картона, високог 40 до 50 сантиметара, који се налази у средишту круга. На знак за почетак, сви играчи почну да трче у круг, држећи се за руке и вукући или гурајући један

другога. При томе се сваки труди да наведе свог суседа како би овај оборио кеглу. Кеглу играчи могу и да прескачу, унапред или уназад. Сваки онај који је обори, испада из игре. Затим се кегла опет постави на своје место и игра се наставља, све док не остане само један играч — победник.

Цифре и кругови

На слици видите седам мањих кругова поређаних по периферији великог централног круга. На саставу свака два мања круга образовано је по једно заједничко поље. Сва ова поља, као и центри кругова, означени су неком цифром или знаком X. Задатак се састоји у томе да у свако поље означено са X упишете неки број од један до четрнаест. Ово уписивање не треба вршити насумце, већ тако да збир све три цифре у једном малом кругу буде 21.

Осморица за столом

Осам пријатеља се једном састало на заједничкој вечери. То им се толико свидело да су се решили да сваког дана заједно вечеравају, и то све док буду имали могућности да се свако вече другачије разместе око стола.

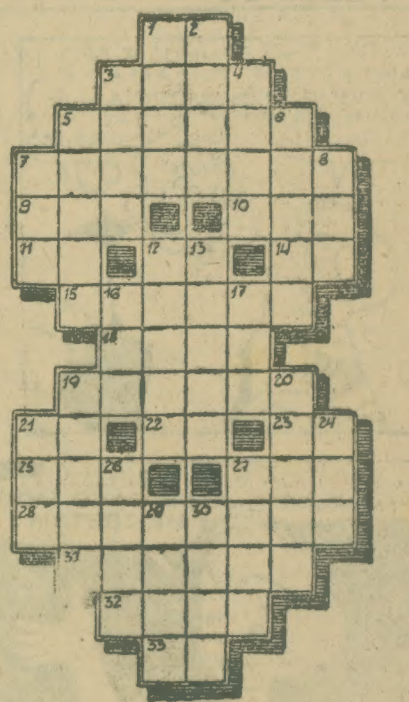
Шта мислите: да ли ће ови пријатељи моћи да изведу своју замисао и колико ће им времена бити за то потребно?

Одговор: постоји тачно 40.320 разних комбинација како да се пријатељи разместе око стола. Ако би хтели да примене све комбинације, за то би им било потребно 110 година. Невероватно, али истинито.

Водоравно: 1) иницијали дубровачког сликара с почетка 16 века; 3) један зглавкар; 5) највеће острво Малајског Архипелага; 7) град у Финској; 9) стара мера за тежину; 10) врста морске рибе; 11) слово грчке азбуке; 12) иницијали првака београдске опере; 14) дршка на виолини; 15) област у североисточној Африци; 18) лева притока Драве; 19) дубровачки песник из 16 века; 21) нота; 22) узвик; 23) свеза; 25) орган чула вида; 27) град у Чехословачкој где је био заточен гроф Ђорђе Бранковић; 28) личност из једне Шекспирове драме; 31) мушко име; 32) народни певач код старих Келта и Гала; 33) иницијали чувеног немачког бактериолога.

Усправно: 1) једна планета; 2) варварски народ који је предводио Атила; 3) половина; 4) војводство у југоисточној Енглеској; 5) енглески филозоф (1561—1626); 6) кривина; 7) група певача; 8) врста атмосферског талога; 12) шибље; 13) град у Швајцарској; 16) врста глине; 17) име чешког народног јунака, војничког вође хусиста; 19) врста малог медведа; 20) личност из романа „Сага о Форсајтима"; 21) град у Пољској; 24) и један и други; 26) острвце у Јадранском Мору; 27) најбољи бацач копља на свету; 29) прва жртва ваздухопловства (по митологији); 30) област у Енглеској.

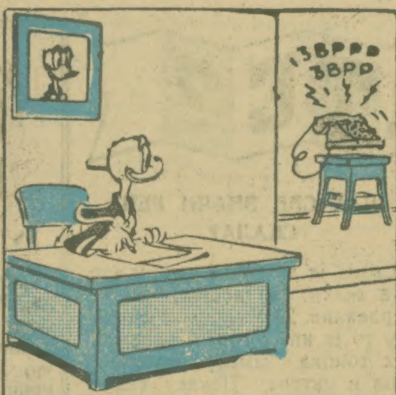

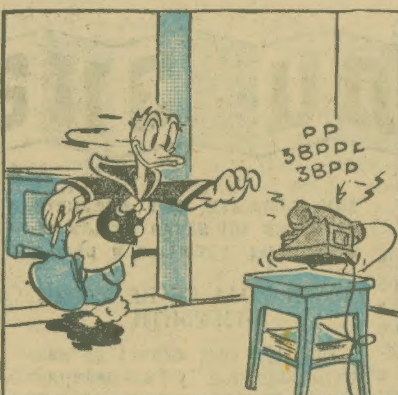
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ја; 3) руно; 5) феникс; 7) сек; 8) лед; 10) Ида; 11) Мало; 12) др; 13) Ахен; 14) Авињон; 17) Елам; 18) Отокар; 20) грен; 21) ес; 23) дара; 24) аба; 25) ета; 26) лур; 27) индекс; 30) Инка; 31) ос.

Усправно: 1) јун; 2) Ани; 3) река; 4) Оклахома; 5) „Федра"; 6) селен; 7) „Сид"; 9) Дон; 11) мањак; 15) ветерани; 16) Илона; 18) орати; 19) ребус; 20) где; 22) Сар; 24) алка; 28) дио; 29) екс.

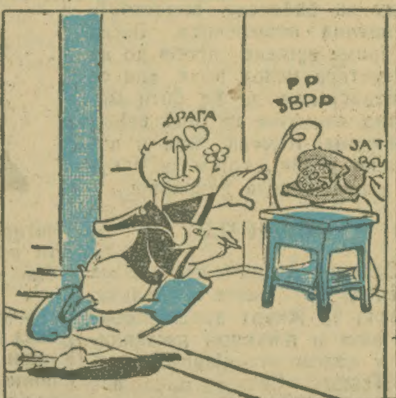

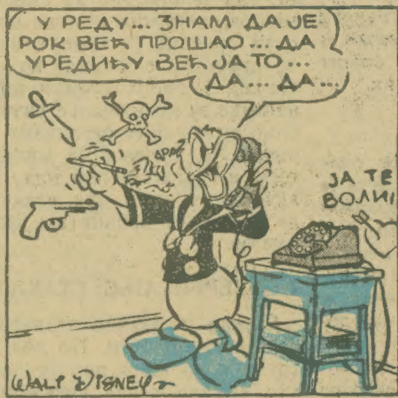

Ква-Ква! уређује Паја Патак

ПАЈА КАО ХАМЛЕТ

Паја: Ноћас сам сањао да играм Хамлета. Шта велиш о том сну?

Пата: Само толико да сам задовољна што ту претставу нисам гледала!

ХТЕЛИ ДА ПОДВАЛЕ...

На аеродрому се изводе вежбе падобранаца. Пера Ждера зачуђено гледа, па пита Шиљу:

— Је ли, зашто оне људе избацују из авиона?

— Сигурно су хтели да подвале, па су узели карту само до горе! — одговори Шиља.

СТРПЉЕЊЕ

Паја: ...А ја ти понављам да се стрпљењем све може постићи.

Гаја: Е, мој ујка-Пајо, види се да никад ниси покушао да сувишак истиснуте пасте за зубе вратиш у тубу!

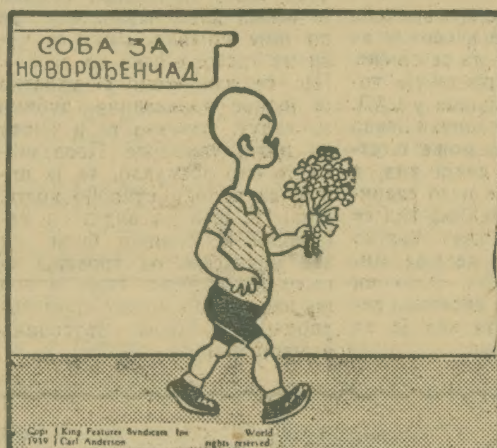
ПЕРА ЖДЕРА ГЛУМАЦ

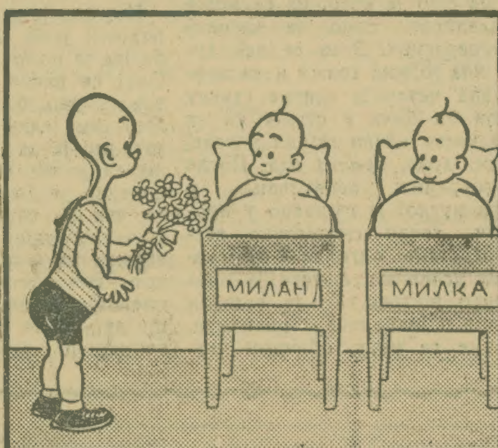
Попај: Како си се само решио да одеш у глумце кад за глуму уопште немаш талента?

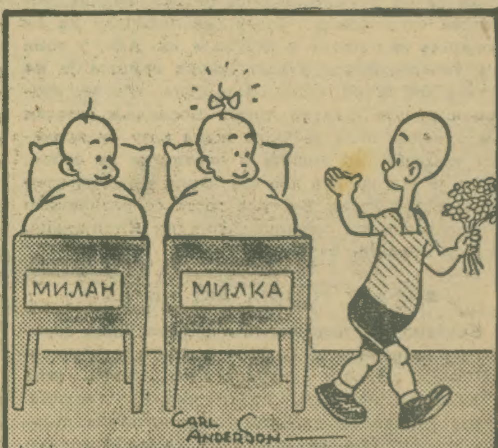
Пера: Шта ћеш, одувек ме вукла жеља за даскама.

Попај: Па што ниси отишао у столаре?!

ТРАГАЊЕ ЗА ИШЧЕЗЛИМ ДЕЧЈИМ ПИСМИМА

Одговорни уредник Стојилько Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" Штампарско-издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. — Текући рачун број 102-Т-82, пошт. фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишње 500, полугодишње 250, за иностранство годишња 760, полугодишња 380 динара. Рукописи се не враћају.